

Kartan

ger oss en förminskad avbildning av jordytan. Den är en bild av hur det ser ut uppifrån.

Kartans skala:

1:10000 betyder att 1 cm på kartan är 10000 cm = 100 meter i verkligheten

1:15000 betyder att 1 cm på kartan motsvarar 150 meter i verkligheten

En orienteringskarta är vanligen tryckt i fem färger, ibland sex:

Blått Vatten: sjö, dike, sankmarker, vattengrop

Brunt Höjdskillnader, kullar, gropar

Svart Stenar, stup, stigar, byggnader, stängsel

Gult Öppen mark som åker, äng och i skogen hyggen

Grönt Växtlighet. Används när terrängen är svårframkomlig.

(Grått) Berg i dagen, men det kan även anges med gul färg)

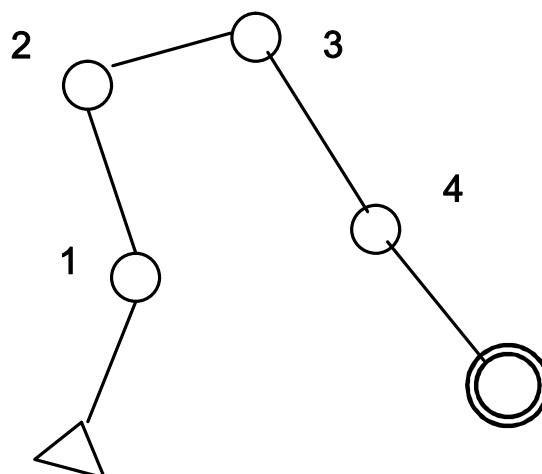
ORIENTERINGSKARTANS	VANLIGASTE TECKEN
 Höjdkurva, stödkurva	 Åker, äng
 Hjälpkurva, lutningsstreck	 Hygge, fördröjande terrängbotten
 Kulle, liten kulle	 Svårframkomlig skog, särdeles svårframkomlig skog
 Grop, liten grop	 Tydlig och otydlig begränsningslinje
 Lösjordsslutning, grävd grop	 Motorväg, landsväg
 Stup, bergsbrant	 Körväg, tunnel
 Sten, stor sten, stenblocksterräng	 Körstig, stig dålig stig
 Stenfält, sandfält, berg i dagen	 Smal linje, bred linje
 Sjö, å	 Järnväg
 Liten sjö, vattengrop	 Stängsel, mur
 Bäck eller dike, gångbro	 Opasserbart stängsel, port
 Surdrag, otydligt dike	 Byggnad, ruin
 Opasserbar sankmark, sankmark, öppet sankmark	 Tättbebyggelse, parkeringsområde
 Sumpskog, källa, brunn	 Fröträdställning
	 Ellinje
	 Torn, jakt torn

Orienteringsbanan

Startpunkten (kallas också K-punkt) ritas in på kartan som en triangel. I terrängen anges startpunkten med en rödvit orienteringsskärm. Ibland använder arrangörer också en skylt med bokstaven K.

Kontrollerna ritas på kartan som cirklar. I terrängen utmärks kontrollpunkten med rödvit tygskärm. **Kom ihåg när du orienterar att det inte är skärmen du ska söka utan kontrollföremålet**, alltså stenen, diket, stigkorsningen eller vad det nu är som är valt som kontrollpunkt.

Målet ritas på kartan som en dubbelcirkel.

Så här är en orienteringsbana inritad på kartan

Tävling

I orientering tävlar de yngsta (under 10 år) på **RR-bana**. Namnet kommer från finskans RastiReitti. Tävlingsformen går ut på att i skogen finns en rutt utmärkt med snöre eller snitzel. Rutten är inritad på kartan och **kontrollerna finns längs rutten**, så man kommer att hitta kontrollerna om man följer snitzeln hela tiden. Snitzeln går i stora krokar i skogen och det finns många ställen där man **kan gena**. Det är de genvägarna orienteraren hittar.

Följande åldersklass (under 12) tävlar antingen i **stödrutt TR** (från finskans TukiReitti) eller helt vanlig orienteringsbana. I Stödrutt ligger kontrollerna en liten bit från ruttsnöret men med "ledstänger" i form av dike, stig och dylikt in till kontrollen.

Kompassen

använder du framförallt för att **passa kartan**, dvs svänga kartan rätt väg. Kompassens nål pekar alltid mot norr. Kartans norr är alltid uppåt, så att när du håller kartan så att texten kan läsas rätt väg, då är norr uppåt.

När du passar kartan med hjälp av kompassen sätter du kompassen ovanpå kartan och vrider på kartan tills kompassens nål och kartans norr är åt samma håll.

Var rädd om naturen

I naturen skräpar vi inte ner eller skadar naturen. Var till exempel försiktig med unga trädplanter om du hamnar på ett nyplanterat område.

Tomtmark kring gårdarna går vi runt, även om det skulle bli kortare att gena.

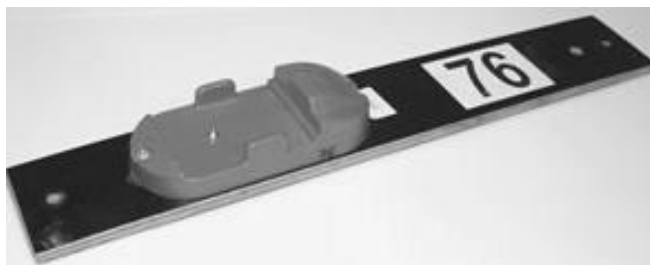
Odlade åkrar ska vi också gå runt.

Njut av naturen!

Det är inte alls förbjudet att stanna och kolla in myror eller lyssna på fågelsången! Det finns plats för alla i orienteringssporten - både sådana som flänger mellan stammarna i ryslig fart och sådana som vill ta det lite lugnare.

Stämpelkort och kontrollangivelser

När man går eller springer en orienteringsbana måste man kunna visa att man har varit vid rätt kontroll. Det gör man genom att stämpla vid kontrollen. Ungefär år 2000 övergick tävlingsarrangörer till **elektroniska stämpelsystem**, som i ett dataminne noterar att man besökt kontrollen.

Stämpelbräda och emitbricka. I emitbrickan registreras kontrollens kod och när du besökt kontrollen.

I en orienteringsträning eller tävling finns många olika banor av olika längd och för olika åldrar. Det finns därför många fler kontroller ute än de som man har på egen bana. För att kunna vara helt säker på att man har orienterat till rätt kontroll får man en lapp med **kontrollangivelser**. På den står vad som är kontrollpunkt och vilket **kodnummer** kontrollen har. När man orienterar kan man då kolla på lappen vad man skall söka: en sten, ett dike osv och när man orienterat sig fram till kontrollen kollar man vilket kodnummer den kontrollen ska ha innan man stämplar.

Kontrollpunkten skrivs ut med en symbol för att man skall förstå den oberoende av vilket språk man talar. I kontrollangivelserna kan finnas ytterligare kolumner med tilläggsinformation som talar om t ex på vilken sida av stenen kontrollen finns, i östra hörnet av kärret osv

Orienteringsbanan för de yngsta, **RR banan**, har **inga kontrollangivelser**. Där har kontrollerna bara koden **RR 1, RR 2, RR 3 osv** så många kontroller som banan har.

H12 2,6 km		
1	36	≡
2	42	▲
3	37	●
4	44	↗
5	100	∩

Ovan ett exempel på den allra enklaste formen av kontrollangivselapp och nertill exempel på olika symboler och deras betydelse.

●	punkthöjd	■	byggnad
○	liten grop	↗	trappa
○	höjd	└	skytteplattform
E	stup	⊙	brunn
∩	vattenfylld grop	⊙	källa
	fast mark på kär		kär
◇	öppen mark	└	torn
⋯	vegetationsgräns	≡	litet dike
↗	staket	∩	älv
▲	sten	⊙	sjö
▲▲	blockstenfält	⊙	elstolpe
≡	jordvall	◁	östra hörn insida
└	näsrygg	○	nordöstra sidan
∩	sänka	○	västra delen
	smal passage	<	kröken
↗	grotta	↖	nordvästra ändan
↖	skogshörn	└	foten
▲	träd	○ ^L	nordöstra foten
↗	bro	└	ovanpå
↗	stenmur		mellan
□	ruin		nedre delen

Att ta kompasskurs

Om det på ett kontrollavstånd inte finns stigar eller andra "ledstänger" att ta hjälp av till följande kontroll kan man gå **kompasskurs**.

Vi tänker oss att vi ska gå från kontroll 1 till 2. Sätt kompassen på kartan med **långsidan av kompassen längs med linjen från kontroll 1 till kontroll 2**. Sedan vrider du det rörliga kompasshuset så att **kompasshusets nordlinjer är precis längs med och åt samma håll som kartans nordlinjer**.

(Bild 1)

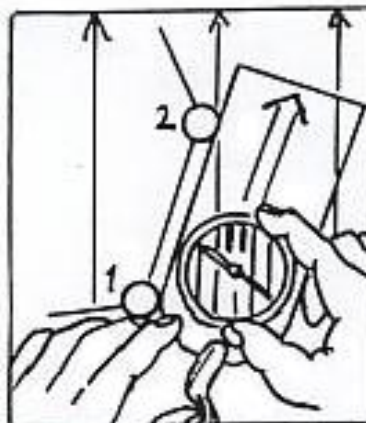

Bild 1

Lyft kompassen från kartan och ta den i handen. Håll kompassen mot din mage så att kompassen är alldeles vågrät och pekar framåt. Alltid när du använder kompassen ska du komma ihåg att **hålla kompassen vågrätt** så att kompassnålen kan snurra fritt. Lutar man kompassen för mycket visar den inte rätt.

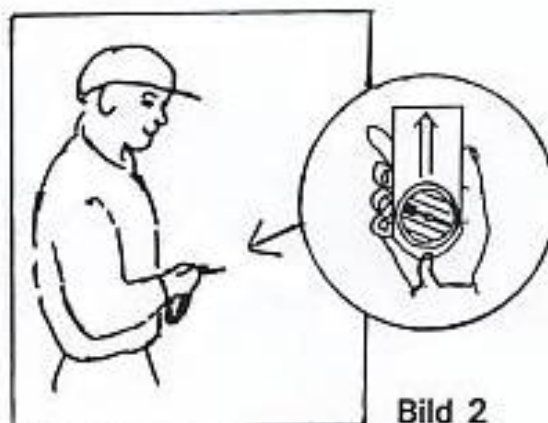

Bild 2

Nu ska du **svänga på dig långsamt till dess att den rörliga kompassnålen pekar åt precis samma håll som du vred kompasshusets nordgaffel åt** (Bild 2). Kom ihåg att inte vrida på kompassen utan på hela dig, för då står du åt rätt håll när nordpilen är inne i kompasshusets nordgaffel. och då ligger kontroll nr 2 rakt framför dig.

Spana in ett riktmärke åt dig så långt framåt som du kan se tydligt och lägg på minnet vad du siktat på, t ex ett stort träd, en sten. Då kan du gå fram till ditt riktmärke utan att desto mer kolla på kompassen. När du kommer fram ställer du dig på nytt med kompassen mot magen och riktar in dig mot nytt riktmärke. (Bild 3).

Bild 3

Kom ihåg att läsa kartan också! Kolla upp att det du går förbi, t ex stenar, kärr, höjder, också stämmer med det som kartan berättar, så du har koll på var du går, att det är åt rätt håll och att du inte går för långt. Att gå alldeles exakt kompasskurs är ganska svårt, men övning ger färdighet.